

ΓΝΩΜΗ της Ολομέλειας της Ο.Κ.Ε.

επί του Προσχεδίου Νόμου:
"Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες Διατάξεις"

Αθήνα, 29 Απριλίου 1998

Διαδικασία

Στις 20/3/1998 ο Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας κ. Θεόδωρος Κοτσώνης απέστειλε προς Γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) το Προσχέδιο Νόμου με θέμα: "Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες Διατάξεις".

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. ανέθεσε σε Επιτροπή Εργασίας τη σύνταξη πορίσματος επί του εν λόγω Προσχεδίου Νόμου. Την Επιτροπή Εργασίας αποτελούσαν οι κ.κ. Νικόλαος Γιατράκος, Χαράλαμπος Κεφάλας, Κωνσταντίνος Κόλλιας, Δημήτριος Κυριαζής (αναπληρούμενος από την κα Αναστασία Κουτσιβίτου), Νικόλαος Λιόλιος (αναπληρούμενος από τον κ. Φώτη Σκουλαρίκη) και Δημήτρης Πολίτης, μέλη της Ο.Κ.Ε., ο Εμπειρογνώμονας Γεώργιος Στάθης, ο Καθηγητής Ιωάννης Υφαντόπουλος και ο Επιστημονικός Συνεργάτης της Ο.Κ.Ε. Δρ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου, ο οποίος είχε και το συντονισμό της Ομάδος Εργασίας. Η Ομάδα Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε έξι συνεδριάσεις και το πόρισμα συζητήθηκε από την Εκτελεστική Επιτροπή στις 28/4/98. Με βάση το πόρισμα αυτό, η Ε.Ε. διαμόρφωσε πρόταση Γνώμης η οποία συζητήθηκε στην Ολομέλεια τις 29/4/98. Τη σχετική εισήγηση στην Ολομέλεια ανέπτυξαν οι κ.κ. Δημήτρης Πολίτης και Χαράλαμπος Κεφάλας.

I. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το υπό κρίση Προσχέδιο Νόμου επιχειρεί να δημιουργήσει ένα ενιαίο σύστημα παροχής κοινωνικής φροντίδας όπου θα ενταχθούν όλοι οι δημόσιοι φορείς αλλά και οι ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα -σε εθελοντική βάση- υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Με τη μορφή των προγραμματικών συμβάσεων είναι δυνατόν να υπάρξει και κάποιας μορφής συνεργασία με κερδοσκοπικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο της κοινωνικής φροντίδας.

Σύμφωνα με το άρθρο 1, αποδέκτες της κοινωνικής φροντίδας είναι, σε ισότιμη βάση, όλοι όσοι διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα και βρίσκονται, διαπιστωμένα, σε "κατάσταση ανάγκης" (απειλούμενης ή υπάρχουσας). Η κοινωνική φροντίδα παρέχεται, σύμφωνα με το άρθρο 2, με τις ακόλουθες μορφές: πρωτοβάθμια, "ανοιχτή" φροντίδα (δηλαδή χωρίς φιλοξενία), δευτεροβάθμια, "κλειστή" φροντίδα, (δηλ. με φιλοξενία) και τριτοβάθμια που περιλαμβάνει ανοιχτή και κλειστή φροντίδα στις περιπτώσεις που απαιτείται υψηλή ειδίκευση ή τεχνολογία. Για την πρωτοβάθμια περίθαλψη αρμόδιες ορίζονται κυρίως οι υπηρεσίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για τη

δευτεροβάθμια οι υπηρεσίες της Περιφέρειας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την τριτοβάθμια οι υπηρεσίες της Κεντρικής και της Περιφερειακής Διοίκησης.

Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας, καταρτίζονται "Εθνικά Προγράμματα" (άρθρο 4) για τους εξής τομείς: α) Οικογένεια, παιδί και νεότητα, β) ηλικιωμένοι, γ) άτομα με ειδικές ανάγκες και δ) ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες και περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Από τα προγράμματα αυτά, προβλέπεται ότι θα καταρτισθεί πρώτα το Πρόγραμμα για την Προστασία των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Την ανάπτυξη, επιστημονικό σχεδιασμό και επιτελικό συντονισμό των προγραμμάτων αυτών προβλέπεται να έχει το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας (άρθρο 3) ενώ για τη εξειδίκευση, υλοποίηση και κατανομημένη εφαρμογή τους συστήνεται Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία "Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας" (άρθρο 6). Ο νέος Οργανισμός ασκεί τις αρμοδιότητες του Π.Ι.Κ.Π.Α., του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας και του Κέντρου Βρεφών "Η Μητέρα", τα οποία και καταργούνται. Ειδικές διατάξεις προβλέπουν τα όργανα διοίκησης του νεοιδρυόμενου οργανισμού καθώς και τα θέματα διατήρησης των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων στους υπό κατάργηση Οργανισμούς. Το κρινόμενο ως αναγκαίο για το νέο Ν.Π.Δ.Δ. προσωπικό μεταφέρεται σε αυτό, το δε πλεονάζον μετατάσσεται σε υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας-Πρόνοιας, άλλων Υπουργείων, Ν.Π.Δ.Δ., Αυτοδιοίκησης κ.λπ.

Συνιστάται συμβουλευτικό - γνωμοδοτικό όργανο με τίτλο "Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας" (άρθρο 8) που, μεταξύ άλλων, αξιολογεί τα προς υιοθέτηση προγράμματα. Στο Συμβούλιο αυτό μετέχουν εκπρόσωποι των αρμοδίων δημοσίων υπηρεσιών, της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Αυτοδιοίκησης και των κοινωνικών φορέων.

Στο Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας εντάσσονται και οι φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν τέτοιου είδους υπηρεσίες (άρθρο 5). Απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξή τους στο σύστημα είναι η εγγραφή τους σε ειδικό μητρώο που τηρείται σε νομαρχιακό επίπεδο, εφ' όσον πληρούν κάποιες προϋποθέσεις (μελέτη σκοπιμότητας και βιωσιμότητας, λεπτομερή έκθεση για τη δράση και την οικονομική τους κατάσταση). Η συνδρομή των προϋποθέσεων διαπιστώνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας.

Με το άρθρο 7, προβλέπεται η σύσταση ανώνυμης εταιρίας με σκοπό την "αξιοποίηση και διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και των Νομικών Προσώπων που εποπτεύει". Με Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) εγκρίνεται το Καταστατικό της εταιρίας.

Με το άρθρο 9 προβλέπεται η ανάθεση στο Συμβούλιο Συντονισμού Ενιαίας Δράσης των Υπηρεσιών Υγείας (ΣΥ.Σ.Ε.Δ.ΥΠ.Υ.) που συστήθηκε με το ν.2519/97, της αρμοδιότητας συντονισμού των προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας με παρεμφερείς δράσεις στον τομέα της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, της κοστολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και της αποτελεσματικότερης διάθεσης παροχών κοινωνικής φροντίδας από τους ασφαλιστικούς φορείς. Για τα θέματα αυτά, προβλέπεται η διεύρυνση της σύνθεσης του ΣΥ.Σ.Ε.Δ.ΥΠ.Υ.

Για τη στελέχωση των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου, της

Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των εποπτευομένων φορέων του Δημοσίου, συνιστώνται 300 θέσεις διαφόρων κλάδων Πανεπιστημιακής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (άρθρο 10). Επίσης, συνιστάται στον Εθνικό Οργανισμό Κοινωνικής Φροντίδας θέση Γενικού Διευθυντή ενώ παρέχεται και η δυνατότητα σύστασης με Υ.Α. τέτοιας θέσης στους φορείς κοινωνικής φροντίδας του Δημοσίου Τομέα (άρθρο 21).

Με το άρθρο 11 προβλέπονται οι πόροι των φορέων του Δημοσίου Τομέα και η εφαρμογή των κανόνων του δημοσίου λογιστικού ή του δημοσίου λογιστικού Ν.Π.Δ.Δ., ενώ με το άρθρο 12 προβλέπεται η εγγραφή ειδικών πιστώσεων στον Π/Υ του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, της Περιφέρειας, της Νομαρχιακής και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Προβλέπεται η δημιουργία Ομοσπονδιών ανά κατηγορία δραστηριότητας για τις μη κυβερνητικές οργανώσεις εθελοντικού χαρακτήρα που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Υγείας και Πρόνοιας καθώς και η δυνατότητα ίδρυσης Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Εθελοντικών Οργανώσεων (άρθρο 13). Με Π.Δ. θα ρυθμισθούν οι "αρμοδιότητες δημοσίου χαρακτήρα" της Συνομοσπονδίας καθώς και τα θέματα ένταξης και εκπροσώπησης των οργανώσεων στις Ομοσπονδίες και των Ομοσπονδιών στη Συνομοσπονδία. Παράλληλα, προβλέπεται η σύσταση Διεύθυνσης Ανάπτυξης Εθελοντισμού στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας που μεταξύ άλλων θα είναι αρμόδια για την τήρηση Μητρώου των Οργανώσεων Εθελοντισμού.

Με το άρθρο 14 προβλέπεται η σύσταση στον Εθνικό Οργανισμό Κοινωνικής Φροντίδας (α) Εθνικού Κέντρου Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας, (β) Κέντρου Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και (γ) Κέντρου Αυτιστικών. Τα θέματα λειτουργίας των Κέντρων αυτών ρυθμίζονται με Π.Δ.

Με Υπουργική Απόφαση ρυθμίζονται τα θέματα της κατ' οίκον παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας (άρθρο 15).

Προβλέπεται η ανάθεση και χρηματοδότηση της εφαρμογής καινοτόμων προγραμμάτων που αφορούν σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού ή εισάγουν νέες μεθόδους αντιμετώπισης κοινωνικών προβλημάτων (άρθρο 16).

Με το άρθρο 17 προβλέπεται η διάθεση τουλάχιστον του 10% του συνολικού ετήσιου καθαρού προϊόντος του ειδικού κρατικού λαχείου για την ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας.

Με το άρθρο 18 καθορίζονται οι αρχές που πρέπει να διέπουν τα μέτρα προστασίας των Ατόμων με Νοητική Υστέρηση και αναφέρονται, με τη μορφή διακήρυξης, ορισμένα, βασικά κατά το νομοθέτη, δικαιώματα κοινωνικής και οικονομικής φύσης των ατόμων αυτών.

Στο άρθρο 19 (του Προσχεδίου Νόμου) προβλέπεται η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων των αρμοδίων φορέων κοινωνικής φροντίδας με οποιονδήποτε δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα για τη μελέτη ή εφαρμογή έργων ή προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας. Παρέχεται επίσης η δυνατότητα της με Π.Δ. κατάργησης, συγχώνευσης, μετατροπής ή μεταφοράς νομικών προσώπων του Δημοσίου Τομέα (που επιχορηγούνται καθολικά ή κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 50%) των οποίων ο σκοπός εκπληρώθηκε ή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ή έγινε αδύνατος ή ασύμφορος (άρθρο 20).

Προβλέπεται ο καθορισμός με Υπουργική Απόφαση της διαδικασίας

χορήγησης οικονομικών ενισχύσεων στα άτομα με Ειδικές Ανάγκες (άρθρο 22) ενώ με Π.Δ. καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και το όργανο της πιστοποίησης της πολυτεχνικής ιδιότητας (άρθρο 23). Τέλος, με το άρθρο 25 προβλέπεται η με έκδοση Π.Δ. κωδικοποίηση της σχετικής νομοθεσίας.

II. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Ιστορική αναδρομή και κοινωνικό πλαίσιο

Η Ελλάδα διέρχεται σήμερα μία μεταβατική περίοδο τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό τομέα. Η προοπτική της χώρας μας για ένταξη στην οικονομική και νομισματική ένωση θέτει πολιτικές προτεραιότητες που εστιάζονται κυρίως στην επίτευξη των οικονομικών δεικτών σύγκλισης αλλά ταυτόχρονα δημιουργεί και σημαντικές προκλήσεις προς το Κράτος Πρόνοιας να δημιουργήσει δυναμικές πολιτικές που αποσκοπούν αφ' ενός στη δικαιότερη κατανομή των πόρων του και αφ' ετέρου στη βελτίωση της ισότητας των ευκαιριών ανάμεσα στους Πολίτες.

Το πατροπαράδοτο μοντέλο του "Κράτους-Πρόνοιας", "Κράτους-Φροντίδας", "Κράτους-Φύλακα" που εμφανίστηκε αρχικά στα μέσα του 19ου αιώνα στις περισσότερες χώρες της Βόρειας Ευρώπης και ειδικότερα στη Μεγάλη Βρετανία (Beveridge) και τη Γερμανία (Bismark) είχε λάβει, κατά τη μεταπολεμική περίοδο, ένα νέο περιεχόμενο όπου η οικονομική ανάπτυξη συνυπήρχε με μία δυναμική κοινωνική πολιτική που, σε επίπεδο διακηρύξεων τουλάχιστον, απέβλεπε στο διπλό στόχο της ενίσχυσης του Κράτους Πρόνοιας και στη διασφάλιση του δικαιώματος στην εργασία. Ο κοινωνικός τομέας γινόταν αντιληπτός πλέον ως ένας ευρύτερος παραγωγικός πόλος ανάπτυξης και όχι ένας υπολειμματικός τομέας της οικονομίας που συντηρείται με αποσπασματικές επιδοματικές πολιτικές. Την περίοδο αυτή, εφαρμόστηκε από τα δυτικοευρωπαϊκά κράτη μία επεκτατική κοινωνική πολιτική τόσο σε θεσμικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

Το σκηνικό άρχισε να αλλάζει άρδην από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 και μετά. Οι δύο αλληπάλληλες ενεργειακές κρίσεις της δεκαετίας του 1970, η ύφεση της δεκαετίας του 1980, καθώς και οι απόψεις που επικράτησαν σχετικά με την οικονομία και το ρόλο του Κράτους οδήγησαν σε μία συρρίκνωση της κοινωνικής πολιτικής του Κράτους, η οποία αποτυπώθηκε τόσο θεσμικά όσο και οικονομικά. Η μεταβολή αυτή επέφερε σημαντικό περιορισμό ή και κατάργηση των παροχών για μεγάλο αριθμό πληθυσμιακών ομάδων.

Παράλληλα με αυτές τις εξελίξεις που ελάμβαναν χώρα στα επί μέρους κράτη, μία άλλη σημαντική εξέλιξη παρατηρήθηκε σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Άρχισε, σταδιακά αλλά εμφανώς, να παρατηρείται μία μετάβαση από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά σε ένα νέο πρότυπο ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου όπου η οικονομική διάσταση συνυπάρχει με την κοινωνική. Ενδείξεις αυτής της κοινωνικής πτυχής του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου αποτυπώθηκαν, αν και όχι με ολοκληρωμένο τρόπο, στο θεσμικό πλαίσιο του Μάαστριχτ (Κοινωνικό Πρωτόκολλο) και, πιο πρόσφατα, στη Συνθήκη του Άμστερνταμ (Κεφάλαιο για την Απασχόληση).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι εξελίξεις στη χώρα μας δεν ήταν αντίστοιχες με

αυτές των άλλων δυτικοευρωπαϊκών κρατών. Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα ποτέ δεν μετουσιώθηκε σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας καθώς ασκήθηκε με αποσπασματικό τρόπο, έλαβε δε κυρίως επιδοματικό χαρακτήρα. Έτσι, όταν με καθυστέρηση μίας περίπου δεκαετίας σε σχέση με τις άλλες χώρες, άρχισε να τίθεται και στην Ελλάδα θέμα αναθεώρησης της κοινωνικής πολιτικής για λόγους δημοσιονομικούς και δημογραφικούς, δεν υπήρχε στη χώρα μας ένα ολοκληρωμένο σύστημα πρόνοιας ώστε να μπορεί να γίνει λόγος για αναθεώρησή του. Χωρίς λοιπόν την εμπειρία των άλλων Κρατών, αλλά με τα ίδια και ίσως οξύτερα προβλήματα χρηματοδότησης, η ελληνική Πολιτεία αλλά και η κοινωνία στο σύνολό της, καλείται να δώσει λύση στα οξυμένα κοινωνικά προβλήματα της σύγχρονης εποχής. Η αυξανόμενη ανεργία (ιδιαίτερα των νέων), η χρόνια φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός, οι ανισότητες στις υπηρεσίες υγείας, η γήρανση του πληθυσμού και η υπογεννητικότητα σε συνδυασμό με την ελλειμματική σύγκλιση των οικονομικών μεγεθών σε σχέση με αυτά των υπολοίπων ευρωπαϊκών κρατών, είναι αλληλένδετα προβλήματα των οποίων η αντιμετώπιση επιβάλλεται να γίνει με γνώμονα τη διπλή πρόκληση της αποτελεσματικότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η γήρανση, μάλιστα, του πληθυσμού για την οποία έγινε λόγος (με τη συνεπαγόμενη "τετραγωνοποίηση" της δημογραφικής πυραμίδας) και η μεταβολή του επιδημιολογικού φάσματος, είναι βέβαιο ότι οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης για κοινωνικές υπηρεσίες με δυσβάσταχτες οικονομικές συνέπειες στα συστήματα υγείας και πρόνοιας καθώς και τις συνταξιοδοτικές παροχές. Εάν σε όλα αυτά προσθέσει κανείς και τη μετεξέλιξη του θεσμού της οικογένειας στην Ελλάδα, η οποία αντιμετωπίζει πλέον αδυναμία εκπλήρωσης του ρόλου που παλαιότερα έπαιζε, δηλαδή να παρέχει στα μέλη της τη φροντίδα που σε άλλες δυτικές χώρες παρέχεται από το Κράτος Πρόνοιας, εύκολα αντιλαμβάνεται ότι βρισκόμαστε σε ώριμη χρονικά περίοδο για να επιχειρηθεί μία καινοτόμα παρέμβαση στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της χώρας μας.

B. Το εύρος του Προσχεδίου Νόμου

Εν όψει των ανωτέρω δεδομένων, η πρώτη παρατήρηση που πρέπει να γίνει είναι ότι το υπό κρίση Προσχέδιο Νόμου δεν αντιμετωπίζει την ανάγκη δημιουργίας ενός γενικευμένου Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας. Εστιάζεται στην ανάπτυξη ενός Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας, δηλαδή δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην αντιμετώπιση ειδικών αναγκών κάποιων κατηγοριών πολιτών και λιγότερη στην ανάγκη γενικευμένης ενίσχυσης όσων τελούν σε κατάσταση φτώχειας. Ακόμη και εάν οι εν είδει συνταγματικών αρχών διακηρύξεις του άρθρου 1 δίνουν την εντύπωση για ένα ευρύτατο πεδίο εφαρμογής του νόμου, όλα τα υπόλοιπα άρθρα καταδεικνύουν τα όρια των στόχων του. Πρέπει να γίνει κοινή συνείδηση ότι ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας οφείλει να αντιμετωπίζει και τις συνέπειες της φτώχειας σε σημαντικές ομάδες του πληθυσμού καθώς η παρατεταμένη διαβίωση σε κατάσταση οικονομικής ανέχειας δημιουργεί κοινωνικά προβλήματα τουλάχιστον εξίσου σημαντικά με αυτά που αντιμετωπίζουν οι

συγκεκριμένες διατάξεις του Προσχεδίου Νόμου. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι έγκυρες έρευνες που υπάρχουν (Ε.Κ.Κ.Ε. και Πανεπιστήμιο Αθηνών) σχετικά με το όριο της φτώχειας στην Ελλάδα και να γίνει μία σοβαρή συζήτηση σχετικά με τους τρόπους αντιμετώπισης των οξύτατων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όσοι ζουν κάτω από αυτό το όριο.

Η παρατήρηση όμως αυτή δεν πρέπει να μειώσει την αξία αυτού του Προσχεδίου Νόμου καθώς είναι θετική η αντιμετώπιση έστω των θεμάτων της κοινωνικής φροντίδας και η προσπάθεια δημιουργίας ενός Εθνικού Συστήματος στο χώρο αυτό.

Γ. Η κατ' αρχήν αξιολόγηση των βασικών διατάξεων του Προσχεδίου Νόμου

Σε ό,τι αφορά τις συγκεκριμένες διατάξεις του, είναι σαφές ότι το Προσχέδιο Νόμου αποπειράται περισσότερο να οργανώσει και να συστηματοποιήσει μία υπάρχουσα υποδομή παρά να δημιουργήσει νέα υποδομή ή να καθορίσει το περιεχόμενο των παρεχομένων υπηρεσιών, την ποιότητα αυτών, την ισομερή ανάπτυξή τους και κατά τούτο δεν είναι ολοκληρωμένο.

Σε κάθε περίπτωση όμως, η προσπάθεια συστηματοποίησης που γίνεται είναι ένα βήμα προς την ορθή κατεύθυνση, καθώς είναι γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει έλλειψη μόνο σχετικών υπηρεσιών αλλά και αποτελεσματικής και έγκαιρης παροχής τους. Η κατάσταση αυτή, πέραν των άλλων, οφείλεται και στην υφιστάμενη πανσπερμία κοινωνικών σχημάτων με ιδιωτικό και δημόσιο χαρακτήρα με πολλαπλές επικαλύψεις. Ο Ν. 2082/92 που διέγινωσε τα προβλήματα αυτά, δεν μπόρεσε να τα επιλύσει, καθώς δεν έλυσε το πρόβλημα του συντονισμού και της συγχώνευσης σε πιο παραγωγικά και αποτελεσματικά σχήματα.

Το υπό κρίση Προσχέδιο Νόμου, που δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι έρχεται να υλοποιήσει σχετική συνταγματική διάταξη, διαπνέεται από τη φιλοσοφία που αφ' ενός θέλει το Κράτος να διαδραματίζει τον κυρίαρχο ρόλο στο σχεδιασμό και την εποπτεία των προγραμμάτων της κοινωνικής φροντίδας και αφ' ετέρου αναθέτει την υλοποίηση αυτών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση καθώς επίσης και στις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις εφ' όσον οι τελευταίες πληρούν κάποιες προϋποθέσεις. Ασχέτως των επί μέρους διατάξεων και του τρόπου υλοποίησης της φιλοσοφίας αυτής, για τα οποία θα γίνει λόγος παρακάτω, η βασική αυτή προσέγγιση αξιολογείται θετικά.

Ο επιτελικός ρόλος του Κράτους στο σχεδιασμό των προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας είναι αναγκαίος καθώς η ανεπάρκεια των πόρων επιβάλλει ιεράρχηση των προτεραιοτήτων σε εθνικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, η κατάρτιση αυτών των προγραμμάτων απαιτεί ενιαίες αρχές και εθνικό σχεδιασμό προκειμένου αφ' ενός να αποφευχθούν αδικίες και αφ' ετέρου να αξιοποιηθεί όλη η υπάρχουσα τεχνογνωσία, στελεχιακή υποδομή και εμπειρία που δεν είναι πάντα διαθέσιμες σε επίπεδο μεμονωμένων φορέων. Τέλος, η πιστοποίηση της φερεγγυότητας των συμμετεχόντων μη κερδοσκοπικών οργανισμών, στο βαθμό που γίνονται αποδέκτες δημόσιων πόρων για την υλοποίηση προγραμμάτων, πρέπει να γίνεται από ένα εθνικό φορέα που λόγω της απόστασής του από τους υπό κρίση φορείς θα είναι σε θέση να κάνει πιο αντικειμενικές επιλογές.

Από την άλλη πλευρά, η υλοποίηση των προγραμμάτων σε αποκεντρωμένο

επίπεδο, δηλαδή την Τοπική Αυτοδιοίκηση και των δύο βαθμίδων και τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, είναι αναγκαία γιατί σε αυτό το επίπεδο επιτυγχάνεται καλύτερα η απαραίτητη εξειδίκευση των προγραμμάτων στις ανάγκες των πολιτών που γίνονται οι αποδέκτες τους. Ταυτόχρονα, επειδή ακριβώς τα προγράμματα αυτά έχουν κυρίαρχο το ανθρώπινο στοιχείο, η προσέγγιση των ανθρώπων που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης πρέπει να μη γίνεται με απρόσωπες διαδικασίες αλλά με προσωπική επαφή των στελεχών των προγραμμάτων με αυτούς. Φυσικά, κάτι τέτοιο δεν μπορούν να το επιτύχουν κεντρικοί, απρόσωποι γραφειοκρατικοί μηχανισμοί αλλά μικρές, ευέλικτες μονάδες παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.

Στο ίδιο φιλοσοφικό πλαίσιο, η αναγνώριση του ρόλου που μπορούν να παίξουν οι κοινωνικές οργανώσεις (είτε αυτές είναι εθελοντικού χαρακτήρα είτε αποτελούνται από τα ίδια τα άτομα που χρήζουν κοινωνικής φροντίδας) στην κοινωνική πρόνοια αποτελεί μία θετική καινοτομία σε μία χώρα που αυτή η πτυχή της κοινωνικής πολιτικής είχε αγνοηθεί μέχρι πολύ πρόσφατα. Παράλληλα, μπορεί να συμβάλει και στην ενθάρρυνση και ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας προς την κατεύθυνση της δραστηριοποίησης σε αυτό τον τομέα.

Αν και η φιλοσοφική αφετηρία του Προσχεδίου Νόμου αυτού είναι ορθή, πρέπει να διατυπωθούν ορισμένες κριτικές παρατηρήσεις σε βασικές επιλογές του υπό κρίση νομοθετήματος προκειμένου να διασφαλισθεί η υλοποίηση των στόχων του Προσχεδίου Νόμου.

Η πρώτη παρατήρηση είναι η ανυπαρξία οικονομο-τεχνικής μελέτης ως προς το κόστος λειτουργίας, τη διασφάλιση των πόρων και την ορθή κατανομή αυτών. Η δημιουργία 300 νέων θέσεων εργασίας, η σύσταση ενός νέου οργανισμού και ενός νέου συμβουλίου και κυρίως η μεταβίβαση σημαντικών αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να συνοδεύεται από μία ολοκληρωμένη οικονομο-τεχνική μελέτη, άλλως ελλοχεύει ο κίνδυνος να μην υλοποιηθούν οι διατάξεις ελλείψει επαρκών πόρων. Ιδιαίτερα η αποκέντρωση των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας, που είναι και οι πιο κρίσιμες για την επιτυχία του όλου συστήματος, θα πρέπει να συνοδεύεται από μεταβίβαση επαρκών πόρων ή πρόβλεψη νέων, γιατί σε διαφορετική περίπτωση είναι πιθανόν να οδηγηθούμε σε μη παροχή των υπηρεσιών αυτών, καθώς οι μεν κεντρικές υπηρεσίες θα στερούνται σχετικής αρμοδιότητας οι δε αποκεντρωμένες θα στερούνται πόρων.

Η δεύτερη αφορά στην ανάγκη διασύνδεσης του συστήματος κοινωνικής φροντίδας με το Εθνικό Σύστημα Υγείας. Το θέμα δεν διέφυγε της προσοχής του συντάκτη του εν λόγω Προσχεδίου Νόμου καθώς υπάρχει σχετική αναφορά στο άρθρο 2 παρ. 5. Η αναφορά όμως αυτή δεν επαρκεί καθώς οι υφιστάμενες συνθήκες στο χώρο τόσο της Υγείας όσο και της Πρόνοιας δεν θα μπορέσουν να καμφθούν εύκολα προς την κατεύθυνση της οργανικής διασύνδεσης των δύο αυτών τομέων εάν δεν ληφθούν σημαντικές πρωτοβουλίες σε νομοθετικό επίπεδο -ή έστω κατ' εξουσιοδότηση- για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που αμοιβαία προσφέρονται μεταξύ των δύο συστημάτων. Αρκεί κανείς να αναφέρει τις δυνατότητες κτιριακής αξιοποίησης των Κέντρων Υγείας προς την κατεύθυνση της παροχής υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας, για να αντιληφθεί το πόσο αναγκαία είναι η προσπάθεια διασύνδεσης των δύο συστημάτων (η σχετική αναφορά του νόμου περί συνεργασίας με τα δίκτυα πρωτοβάθμιας φροντίδας δεν επαρκεί).

Τρίτη παρατήρηση είναι ότι το Προσχέδιο Νόμου αντιμετωπίζει το κρίσιμο

θέμα της πιστοποίησης των φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, την οποία ορθά θέτει ως προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση των φορέων αυτών από την Πολιτεία και τη συμμετοχή τους σε σχετικά προγράμματα. Η πιστοποίηση αυτή πρέπει να διέπεται από τρεις βασικές αρχές. Πρέπει να υπάρχουν, πρώτον, ενιαία κριτήρια αξιολόγησης, δεύτερον ενιαίοι κριτές για την πιστοποίηση και τρίτον ενιαίοι κριτές - διάφοροι από τους προηγούμενους - για τον εκ των υστέρων έλεγχο της λειτουργίας των πιστοποιούμενων φορέων. Με βάση τα ανωτέρω και την ανάγκη τήρησής τους, θα διατυπωθούν οι παρατηρήσεις στα αντίστοιχα άρθρα.

Η τέταρτη παρατήρηση είναι ότι παρά τη φιλοσοφία του επιτελικού σχεδιασμού και της αποκέντρωσης στην υλοποίηση για την οποία έγινε λόγος ανωτέρω, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος να οδηγηθούμε στην πράξη σε μία υπερ-συγκέντρωση αρμοδιοτήτων σε κεντρικό επίπεδο με ένα σύστημα όπου απλώς θα προστεθούν νέες υπηρεσίες στις ήδη υφιστάμενες. Ο φόβος αυτός πηγάζει από ορισμένες επί μέρους διατάξεις του Προσχεδίου Νόμου (βλ. αμέσως κατωτέρω) και κυρίως από το πλήθος των εξουσιοδοτήσεων για έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων χωρίς καμμία παροχή κατευθυντηρίων αρχών ως προς το περιεχόμενό τους. Εάν η φιλοσοφία του Προσχεδίου Νόμου περί αποκέντρωσης στην υλοποίηση δεν αποτυπωθεί και στο περιεχόμενο των Π.Δ. και των Υ.Α. τότε είναι πιθανόν να καταστεί το όλο σύστημα γραφειοκρατικό και αναποτελεσματικό.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα διάταξης που δεν συνάδει προς τη φιλοσοφία της αποκέντρωσης είναι οι διατάξεις για τη δημιουργία ομοσπονδιών και συνομοσπονδίας των εθελοντικών οργανώσεων. Η άνωθεν δημιουργία τέτοιων οργανώσεων ενέχει κινδύνους στρεβλής ανάπτυξης του εθελοντισμού, ενώ η ανάθεση στη συνομοσπονδία αρμοδιοτήτων δημοσίου χαρακτήρα είναι επικίνδυνη στο βαθμό που θα αφορά μία νεοσύστατη οργάνωση που δεν θα έχει αποκτήσει εμπειρία και η αξιοπιστία της δεν θα έχει δοκιμασθεί στην πράξη. Ο γνήσιος εθελοντισμός διέπεται από αρχές που είναι ασύμβατες με την άνωθεν επιβολή σχημάτων και ανάθεση αρμοδιοτήτων και μάλιστα δημοσίου χαρακτήρα. Το Προσχέδιο Νόμου θα πρέπει σε πρώτη φάση να περιορισθεί στην ενθάρρυνση δημιουργίας και ανάπτυξης αυτών των οργανώσεων σε επίπεδο ομοσπονδίας. Μόνον όταν αυτές καταξιωθούν κοινωνικά, θα μπορεί να τεθεί θέμα ανάθεσης κάποιων αρμοδιοτήτων δημοσίου χαρακτήρα, μέσα στα σχετικά βέβαια συνταγματικά πλαίσια.

Άλλωστε, δεν παραγνωρίζεται το ότι σήμερα ο αριθμός των ενεργών οργανώσεων πλησιάζει τις 800 και συνεπώς υφίσταται ανάγκη να αποκτήσει μακροπρόθεσμα το Κράτος έναν αντιπροσωπευτικό συνομιλητή στον τομέα αυτό. Σε καμμία όμως περίπτωση δεν πρέπει αυτό να γίνει με αποκλεισμούς, οι οποίοι και εάν δεν είναι ηθελημένοι, είναι δυνατόν να λάβουν χώρα ως αποτέλεσμα της ανάθεσης σημαντικών αρμοδιοτήτων στη συνομοσπονδία.

III. ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 1

Γενικές αρχές

Με το άρθρο αυτό ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου, δηλαδή το ποιοι είναι οι αποδέκτες των υπηρεσιών φροντίδας και με ποιες προϋποθέσεις. Η βασική παράγραφος είναι η 3η όπου ορίζεται ότι "κάθε άτομο που διαμένει

νόμιμα στην Ελληνική επικράτεια και βρίσκεται σε κατάσταση ανάγκης δικαιούται κοινωνικής φροντίδας από τους φορείς του Εθνικού Συστήματος, κατά τους ειδικότερους όρους του παρόντος νόμου. Η κοινωνική φροντίδα παρέχεται μετά από τη διαπίστωση της απειλούμενης ή υπάρχουσας ανάγκης και διαρκεί όσο διατηρούνται οι προϋποθέσεις χορήγησής της". Αυτή η παράγραφος προτείνεται να τεθεί στην αρχή του άρθρου 1, ως 1η παράγραφος.

Η 1η παράγραφος ορίζει ότι "Κοινωνική φροντίδα είναι η προστασία που παρέχεται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς στο σύνολο του πληθυσμού...". Η φράση "στο σύνολο του πληθυσμού" δεν απηχεί το περιεχόμενο του νόμου, καθώς αποδέκτες της κοινωνικής φροντίδας είναι όσοι ορίζονται στην 3η παράγραφο, δηλαδή οι ευρισκόμενοι σε ανάγκη ή απειλούμενοι να βρεθούν σε αυτή. Εκείνο που ο νομοθέτης προφανώς θέλει να πει είναι ότι η κοινωνική φροντίδα παρέχεται χωρίς διακρίσεις φυλής, φύλου, θρησκείας, πολιτικών και λοιπών πεποιθήσεων κ.α. Προτείνεται να αναδιατυπωθεί η εν λόγω διάταξη, και τιθέμενη ως 3η παράγραφος του άρθρου 1 να ξεκινάει ως εξής : "Η κοινωνική φροντίδα παρέχεται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς σύμφωνα με τα ανωτέρω, χωρίς διακρίσεις και επιδιώκει ...".

Τέλος, σε ό,τι αφορά τους αποδέκτες της κοινωνικής φροντίδας, η παράγραφος 3 περιλαμβάνει και τους αλλοδαπούς που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, δηλαδή όσους είναι κάτοχοι λευκής ή, αργότερα, πράσινης κάρτας. Με αυτό τον τρόπο, η Πολιτεία, συνεπής προς την πολιτική που ξεκίνησε με τα Προεδρικά Διατάγματα για τη νομιμοποίηση των αλλοδαπών εντάσσει αυτούς όχι μόνο στο εργασιακό/ασφαλιστικό σύστημα της χώρας αλλά και στο προνοιακό χωρίς κανένα περιορισμό. Η Ο.Κ.Ε. η οποία υποστήριξε το εγχείρημα νομιμοποίησης των αλλοδαπών (βλ. Γνώμες υπ' αριθμ. 8 και 9 για τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα), κρίνει θετικά τη διάταξη με την οποία επεκτείνεται η κοινωνική φροντίδα και στους νόμιμα διαμένοντες στην Ελλάδα αλλοδαπούς.

Ειδικά στην παράγραφο 3, επισημαίνεται ότι γλωσσικά αντενδείκνυται ο όρος "απειλούμενη ανάγκη" και θα πρέπει να αντικατασταθεί από τον πλέον δόκιμο "απειλούμενος άμεσος κίνδυνος".

Άρθρο 2

Περιεχόμενο - υπηρεσίες

Παρ. 3

Με την παράγραφο αυτή ορίζεται ότι η πρωτοβάθμια περίθαλψη αφορά σε υπηρεσίες ανοιχτής φροντίδας και παρέχεται κυρίως από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, η δευτεροβάθμια αφορά σε υπηρεσίες κλειστής φροντίδας και παρέχεται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και την Περιφέρεια και η τριτοβάθμια συνίσταται σε υπηρεσίες ανοιχτής και κλειστής φροντίδας που όμως απαιτούν υψηλή εξειδίκευση και τεχνολογία, παρέχεται δε από την Περιφερειακή και Κεντρική Διοίκηση.

Όπως αναφέρθηκε και στις γενικές παρατηρήσεις, η αποκέντρωση στην παροχή των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας αξιολογείται θετικά. Χρειάζεται όμως μία μεγαλύτερη εξειδίκευση του φάσματος των υπηρεσιών που σε κάθε επίπεδο θα παρέχεται, πέραν της απλής αναφοράς σε ανοιχτή και κλειστή φροντίδα, έννοιες που με τις σύγχρονες εξελίξεις της ιατρικής και της πρόνοιας δεν είναι σαφώς διακεκριμένες. Η αναφορά των συγκεκριμένων

υπηρεσιών, καίτοι δεν θα είναι εξαντλητική, θα συμβάλει στη μείωση των αλληλοεπικαλύψεων, ένα πρόβλημα που διακρίνει το ελληνικό σύστημα πρόνοιας.

Παράγραφος 5

Προβλέπεται η συνεργασία των δικτύων κοινωνικής φροντίδας με τα δίκτυα πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Η διάταξη είναι ορθή και απαραίτητη, προτείνεται όμως να ενισχυθεί με τη ρητή πρόβλεψη της κτιριακής χρήσης των Κέντρων Υγείας από τους φορείς κοινωνικής πρόνοιας. Με Υπουργικές Αποφάσεις θα καθορίζεται η ανά Κέντρο Υγείας αξιοποίηση αυτής της διάταξης. Η χώρα μας διαθέτει ένα εξαιρετο σύνολο κτιρίων Κέντρων Υγείας τα οποία όμως έχουν πολλούς αναξιοποίητους χώρους και αίθουσες αλλά και εξοπλισμό.

Άρθρο 4

Εθνικά Προγράμματα

Από νομο-τεχνική άποψη το άρθρο αυτό πρέπει να τεθεί σε συνέχεια του άρθρου 2 και όχι να παρεμβάλλεται μεταξύ άρθρων που αφορούν αρμοδιότητες υπηρεσιών, σύσταση φορέων κ.λπ.

Παράγραφος 2

Προβλέπεται η κατάρτιση εθνικών προγραμμάτων για την οικογένεια, το παιδί και τη νεότητα, τους ηλικιωμένους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τις ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες καθώς και για περιπτώσεις έκτακτων αναγκών.

Οι τομείς αυτοί καταλαμβάνουν μεγάλες κατηγορίες ατόμων που πράγματι χρήζουν κοινωνικής φροντίδας. Λείπει όμως από την εν λόγω διάταξη ο καθορισμός των στόχων των προγραμμάτων αυτών καθώς και οι αρχές που πρέπει να τα διέπουν και προς τούτο πρέπει να συμπληρωθεί. Στην ορθή κατεύθυνση κινείται η καταγραφή των αρχών που πρέπει να διέπουν τα σχετικά λαμβανόμενα μέτρα που γίνεται στο άρθρο 18, αλλά αφορά μόνο τα άτομα με νοητική υστέρηση. Σε κάθε περίπτωση, για λόγους νοηματικής ενότητας, το άρθρο 18 προτείνεται να τεθεί σε συνέχεια του άρθρου 4 για τα εθνικά προγράμματα.

Τέλος, η υπό στοιχείο (δ) περίπτωση ("Ευπαθών πλ.ηθυσμιακών ομάδων και εκτάκτων αναγκών") πρέπει να αναδιατυπωθεί για λόγους γλωσσικής ακριβολογίας ως εξής: "Ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων και ομάδων που τελούν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης".

Παράγραφος 3

Δεδομένου του πεπερασμένου των δημοσιονομικών δυνατοτήτων αλλά και της έλλειψης επαρκούς στελεχιακού δυναμικού, γίνεται κατανοητή η σε πρώτη φάση πρόταξη της ανάγκης κατάρτισης προγραμμάτων για μία ομάδα. Η επιλογή μάλιστα των ατόμων με νοητική υστέρηση, αυτισμό, βαριές ψυχοσωματικές βλάβες και πολλαπλές αναπηρίες είναι ορθή καθώς αφορά ένα τομέα παραμελημένο στην ελληνική κοινωνία η οποία μόλις στην τελευταία δεκαετία συνειδητοποίησε ότι τα άτομα αυτά έχουν δικαιώματα και δυνατότητες και δείχνει να ξεφεύγει από την παλιά νοοτροπία της απόκρυψης. Σε κάθε περίπτωση, έστω και εάν αυτό δεν έχει νομική αλλά μόνο πολιτική σημασία, πρέπει να τεθεί χρονοδιάγραμμα για την κατάρτιση του πρώτου Προγράμματος (προτείνεται ένα έτος από τη θέση σε ισχύ του νόμου) και για

την έναρξη κατάρτισης προγραμμάτων για τις άλλες πληθυσμιακές ομάδες.

Άρθρο 5

Μητρώα - Πιστοποίηση

Είναι από τα πιο σημαντικά άρθρα του Προσχεδίου Νόμου και πράγματι έρχεται να καλύψει την ανάγκη διαπίστωσης της αξιοπιστίας και φερεγγυότητας όσων οργανώσεων δραστηριοποιούνται στο χώρο και κατά καιρούς ζητούν χρηματοδότηση ή και ανάθεση υλοποίησης προγραμμάτων.

Παράγραφος 2

Ο καθορισμός των κριτηρίων πιστοποίησης αποτελεί κλειδί για την επιτυχή ή όχι λειτουργία του όλου συστήματος. Λόγω ακριβώς αυτής της σημασίας και της ανάγκης να υπάρξει ο αναγκαίος διάλογος αλλά και η ενδελεχής επεξεργασία του όλου θέματος, προτείνεται ο καθορισμός των κριτηρίων να γίνει με Προεδρικό Διάταγμα και όχι με Υπουργική Απόφαση. Όπως σημειώθηκε και στις γενικές παρατηρήσεις, τα κριτήρια πρέπει να είναι ενιαία για τους κρινόμενους φορείς, χωρίς όμως να αγνοούνται και σκοπιμότητες επιβαλλόμενες από λόγους εθνικής πολιτικής (π.χ. σωματεία σε παραμεθόριες περιοχές ή σε μικρά και δυσπρόσιτα νησιά).

Το Προεδρικό Διάταγμα θα πρέπει επίσης να καθορίζει τη σύνθεση της Επιτροπής, η οποία θα λειτουργεί στο πλαίσιο του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας και θα είναι αρμόδια για την πιστοποίηση.

Σε ό,τι αφορά την άρση της πιστοποίησης, σε περίπτωση που εκ των υστέρων διαπιστώνεται ότι δεν συντρέχουν πλέον οι προϋποθέσεις πιστοποίησης, αυτή πρέπει να ανατεθεί σε άλλο όργανο, καθώς δεν είναι σκόπιμο η ίδια επιτροπή που χορήγησε την πιστοποίηση να καλείται εκ των υστέρων να κρίνει εάν στην πράξη αποδείχθηκε ορθή η πιστοποίηση. Για το λόγο αυτό, κρίνεται θετικά η διάταξη που προβλέπει γνωμοδότηση για άρση της πιστοποίησης από το Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας. Το τελευταίο θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ζητήσει σχετική έκθεση από την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας αλλά και του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας.

Παράγραφος 3

Η γνώμη του Νομάρχη που συνοδεύει το φάκελλο της αίτησης όταν διαβιβάζεται στην αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας είναι χρήσιμη και αναγκαία στο βαθμό που αυτός είναι σε θέση να έχει άμεση εικόνα της αξιοπιστίας και δράσης ενός σωματείου. Από την άλλη πλευρά, ορθά η γνώμη αυτή είναι απλώς συμβουλευτική καθώς έτσι εξασφαλίζεται η αντικειμενικότερη και με ενιαία κριτήρια πιστοποίηση των ανά την επικράτεια σωματείων.

Παράγραφος 4

Σε ό,τι αφορά το αρμόδιο όργανο που θα γνωμοδοτεί, πέραν του Νομάρχη, στον Υπουργό για την πιστοποίηση, αυτό δεν πρέπει να είναι το Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας. Το όργανο αυτό, από τη φύση του, δεν είναι σε θέση να εξετάσει σε βάθος το πλήθος των αιτήσεων που θα υποβληθούν από τις οργανώσεις για εγγραφή στο σχετικό μητρώο. Το πολύ

κρίσιμο αυτό έργο δεν μπορεί παρά να ανατεθεί στον Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Φροντίδας (και δη σε ειδική επιτροπή του Οργανισμού, τη σύνθεση της οποίας θα ορίζει το Π.Δ. περί του οποίου έγινε ανωτέρω λόγος στις παρατηρήσεις επί της παραγράφου 2), ο οποίος θα έχει την απαραίτητη στελεχιακή υποδομή για τη μελέτη της κάθε περίπτωσης και τη σχετική γνωμοδότηση για την πιστοποίηση. Το Εθνικό Συμβούλιο μπορεί να λειτουργήσει ως δευτεροβάθμιο όργανο, όπου θα ενυπάρχει το στοιχείο του κοινωνικού ελέγχου. Στο όργανο αυτό, τα αποκλειόμενα σωματεία θα έχουν τη δυνατότητα προσβολής τυχόν αρνητικής γι αυτά αποφάσεων, αλλά και πάλι θα πρέπει να υπάρξουν ασφαλιστικές δικλείδες (π.χ. λήψη απόφασης με αυξημένη πλειοψηφία).

Άρθρο 6 Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας

Παράγραφος 1

Σε ό,τι αφορά το νομικό χαρακτήρα του υπό ίδρυση Νομικού Προσώπου διατυπώθηκαν δύο απόψεις, οι οποίες, βάσει των πολιτικών και των τεχνικών επιχειρημάτων που αναπτύχθηκαν, μπορούν να συνοψισθούν ως εξής: Η πρώτη άποψη υποστηρίζει ότι το Ν.Π. θα πρέπει να είναι Δημοσίου Δικαίου, όπως προβλέπει και το Προσχέδιο Νόμου, επειδή δεν είναι δυνατόν να απωλεσθεί ο δημόσιος χαρακτήρας που και από το Σύνταγμα έχει και πρέπει να έχει η κοινωνική φροντίδα και, κατά συνέπεια, το Ν.Π. που θα ασκεί σημαντικό επιτελικό και εποπτικό ρόλο πρέπει να έχει σαφώς δημόσιο χαρακτήρα. Η δεύτερη άποψη τάσσεται υπέρ της δημιουργίας Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου θεωρώντας ότι έτσι, ο Οργανισμός αυτός θα μπορέσει, απελευθερωμένος από τις χρονοβόρες διοικητικές και οικονομικές διαδικασίες του Δημοσίου, να διαδραματίσει το σημαντικό ρόλο ο οποίος του ανατίθεται και ότι η ιδιότητα του Ν.Π.Ι.Δ. δεν σημαίνει ότι ο Οργανισμός δεν έχει δημόσιο χαρακτήρα, με την ευρύτερη σημασία του όρου.

Παράγραφος 3

Σε ό,τι αφορά τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, προτείνεται ο ορισμός του οικονομολόγου, κοινωνικού λειτουργού, ιατρού και νομικού να γίνεται από τον Υπουργό μετά από πρόταση τριών προσώπων (με τα προσόντα που περιγράφει ο νόμος) την οποία θα υποβάλουν οι οικείοι σύλλογοι και επιμελητήρια. Επίσης, θα πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για τη συμμετοχή εκπροσώπου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης εν όψει των σημαντικών αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται με το Προσχέδιο Νόμου.

Τέλος, παρατηρείται ότι δεν υπάρχει διασύνδεση του Δ.Σ. του Εθνικού Οργανισμού με το Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας. Προτείνεται η κατά δύο μέλη διεύρυνση του αριθμού των μελών του Δ.Σ. Τα μέλη αυτά θα είναι μέλη του Εθνικού Συμβουλίου και θα υποδεικνύονται από αυτό.

Παράγραφος 7

Στο πλαίσιο της γενικότερης φιλοσοφίας του Προσχεδίου Νόμου για συστηματοποίηση της παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, μπορεί να αντιμετωπισθεί θετικά η ένταξη του Π.Ι.Κ.Π.Α, του Εθνικού Οργανισμού Προνοίας και του Κέντρου Βρεφών "Η Μητέρα" στον Εθνικό Οργανισμό.

Χωρίς να παραγνωρίζεται η σημαντική προσφορά των Ιδρυμάτων αυτών, η ένταξή τους σε ένα κεντρικό φορέα, μπορεί να συμβάλει πρώτον στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, δεύτερον στη διευκόλυνση της προσπελασιμότητάς τους από τους πολίτες και τρίτον στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας και κυρίως οικονομιών φάσματος. Για να καταστεί όμως αυτό δυνατόν, η κατάργηση/συγχώνευση των φορέων δεν πρέπει να γίνει "αυτοδικαίως". Θα πρέπει να προηγηθεί μία μελέτη για την καλύτερη αξιοποίηση του στελεχιακού δυναμικού, τη μεταβίβαση της κάθε επί μέρους αρμοδιότητας στο φορέα που είναι κατάλληλος για την αποτελεσματικότερη άσκησή της (Εθνικός Οργανισμός, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση κ.λπ.), την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που θα δημιουργηθούν.

Παράγραφος 11

Οι αλλαγές που επέρχονται με τη συγχώνευση/κατάργηση δεν θα πρέπει να μεταβάλουν επί το δυσμενέστερο τα εργασιακά δικαιώματα των εργαζομένων έτσι όπως αυτά προκύπτουν από συλλογικές και ατομικές συμβάσεις. Η πλευρά των εργαζομένων θεωρεί ότι θα πρέπει εν προκειμένω να ληφθεί υπ' όψιν και η πρόσφατη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Παράγραφος 12

Σε ό,τι αφορά το ασφαλιστικό καθεστώς των εργαζομένων, θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν τόσο η ανάγκη της διατήρησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων όσο και της διασφάλισης των συμφερόντων του μέχρι τώρα φορέα ασφάλισής τους.

Άρθρο 7

Αξιοποίηση περιουσίας

Κρίνεται θετικά η σύσταση ανώνυμης εταιρίας προς αξιοποίηση της περιουσίας του Δημοσίου που τελεί υπό τη διαχείριση του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας (η σχετική φράση "περιουσία του Υπουργείου" είναι νομικά ανακριβής καθώς η περιουσία ανήκει συνολικά στο Ελληνικό Δημόσιο, απλώς έχει διαχειριστή το συγκεκριμένο Υπουργείο) ή ανήκει στα εποπτευόμενα από αυτό Νομικά Πρόσωπα. Η σχετική περιουσία είναι σημαντική και, αν και ελλείπουν εμπειρισταωμένες μελέτες για τη (μη) αξιοποίησή της, είναι κοινή η πεποίθηση ότι αξιοποιείται ελάχιστα. Η σχετική εμπειρία που θα αποκτηθεί μπορεί να αποτελέσει και παράδειγμα για μελλοντικά παρόμοια εγχειρήματα σε άλλα υπουργεία.

Αναγκαία είναι επίσης η προσθήκη που έγινε με το Σχέδιο Νόμου ότι τα έσοδα από την αξιοποίηση της περιουσίας θα διατίθενται υπέρ των συγκεκριμένων φορέων στους οποίους ανήκει η περιουσία.

Από νομο-τεχνική άποψη όμως, επειδή η διάταξη έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής και δεν περιορίζεται στα θέματα Πρόνοιας (περιλαμβάνει και τα Νομικά Πρόσωπα του χώρου της Υγείας), θα πρέπει να ενταχθεί στο κεφάλαιο Γ του Προσχεδίου Νόμου που φέρει τον τίτλο "Άλλες διατάξεις".

Άρθρο 8

Εθνικό Συμβούλιο

Κοινωνικής Φροντίδας

Ισχύουν οι διατυπωθείσες στο ΙΙ κεφάλαιο παρατηρήσεις ως προς την αρμοδιότητα γνωμοδότησης επί της πιστοποίησης.

Παράγραφος 2

Δεδομένου του μεγάλου αριθμού Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο, προτείνεται να προστεθεί στις αρμοδιότητες του Συμβουλίου η γνωμοδότηση επ' αυτών. Για το λόγο αυτό κρίνονται θετικά και οι με το Σχέδιο Νόμου γενόμενες προσθήκες στα άρθρα 13 παρ. 2 (εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτών και του λοιπού προσωπικού των εθελοντικών οργανώσεων) και 16 παρ. 1 (καινοτόμος χαρακτήρας ενός προγράμματος) που προβλέπουν γνωμοδοτήσεις από το Εθνικό Συμβούλιο.

Παράγραφος 3

Κατ' αρχήν παρατηρείται ότι ο ορθός τίτλος του Σ.Ε.Β. είναι "Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών" και ο ορθός τίτλος της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. (η εκπροσώπηση της οποίας ορθά προσετέθη με το Σχέδιο Νόμου) είναι "Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων".

Προς επίτευξη μεγαλύτερης αντιπροσωπευτικότητας αλλά και ισόρροπης εκπροσώπησης στη σύνθεση του Συμβουλίου, προτείνεται να μετέχουν επίσης: από ένας εκπρόσωπος της Ε.Σ.Ε.Ε. και της Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε., ένας επιπλέον εκπρόσωπος της Γ.Σ.Ε.Ε. και ένας εκπρόσωπος των αγροτών που θα υποδεικνύεται από τις τριτοβάθμιες αγροτικές οργανώσεις.

Ο κάθε εκπρόσωπος των κοινωνικών φορέων θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συνοδεύεται και από εμπειρογνώμονα, ο οποίος, βεβαίως, δεν θα έχει δικαίωμα ψήφου.

Σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή με δικαίωμα λόγου εκπροσώπων των κομμάτων, τονίζεται ότι δεν πρέπει να συγχέεται ο κοινωνικός έλεγχος (στον οποίο αφορά το συνιστώμενο Εθνικό Συμβούλιο) με τον πολιτικό έλεγχο.

Παράγραφος 10

Είναι πράγματι αναγκαία η δημιουργία Γραμματείας για την υποστήριξη του έργου του Εθνικού Συμβουλίου. Θα πρέπει να δοθεί μεγάλη έμφαση στην αποτελεσματική στελέχωσή της.

Άρθρο 9

Συντονισμός Δράσεων - Κοστολόγηση Υπηρεσιών

Είναι ορθή η αξιοποίηση του Συμβουλίου Συντονισμού Ενιαίας Δράσης των Υπηρεσιών Υγείας (ΣΥ.Σ.Ε.Δ.ΥΠ.Υ.) και στο χώρο της Πρόνοιας, με τη συνοδευόμενη διεύρυνση των μελών του. Η επιλογή αυτή, εκτός από το ότι δείχνει ότι ο νομοθέτης δεν υπέκυψε στο γνωστό πειρασμό της δημιουργίας ενός ακόμη Συμβουλίου, υπογραμμίζει τη στενή διασύνδεση που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των φορέων της Υγείας και της Πρόνοιας.

Θα πρέπει να προστεθεί η φράση "και Πρόνοιας" στον τίτλο του οργάνου.

Σε ό,τι αφορά τον ορισμό εκπροσώπων φορέων κοινωνικής φροντίδας, πρέπει να παρασχεθεί σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση και να ορισθούν οι φορείς.

Άρθρο 10

Σύσταση 300 θέσεων

Παράγραφος 1

Χωρίς να παραγνωρίζεται η αναγκαιότητα συμπλήρωσης του υπάρχοντος στελεχιακού προσωπικού προκειμένου να λειτουργήσει ικανοποιητικά το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Μέριμνας, εκφράζεται η απορία σχετικά με το ποια ήταν τα κριτήρια βάσει των οποίων καθορίστηκε ο εν λόγω αριθμός. Εάν δεν γίνει μία μελέτη για τον αριθμό, ειδίκευση και απόδοση του υπηρετούντος προσωπικού στους φορείς, κάθε προσδιορισμός του αριθμού του απαιτούμενου στελεχιακού δυναμικού εμπεριέχει στοιχεία αυθαιρεσίας. Προτείνεται, να καθορίσει ο νόμος τον ανώτερο αριθμό των στελεχών που θα προσληφθούν και στη συνέχεια, αφού προηγηθεί η ανωτέρω μελέτη, να εκδοθεί Π.Δ. με το οποίο θα καθορίζεται ο αριθμός και οι ειδικότητες των όσων θα προσληφθούν.

Επίσης, προτείνεται να καθορισθούν οι ειδικότητες επιστημόνων για τις οποίες θα γίνουν προσλήψεις. Η απλή αναφορά "διαφόρων κλάδων Πανεπιστημιακής (ΠΕ) και Τεχνολογικής (ΤΕ) εκπαίδευσης" είναι αόριστη και αφήνει περιθώρια για προσλήψεις που δεν θα είναι αναγκαίες.

Παράγραφος 2

Η διατύπωση της διάταξης αφήνει περιθώρια ερμηνείας ότι οι εν λόγω προσλήψεις εξαιρούνται από το Ν. 2190/94 περί προσλήψεων. Προς αποφυγήν παρερμηνειών, προτείνεται να αναφερθεί ρητά ότι για τις προσλήψεις αυτές εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Ν. 2190/94.

Άρθρο 11

Χρηματοδότηση φορέων του Δημοσίου Τομέα

Παράγραφος 1

Ως πόροι αναφέρονται επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, οι επιχορηγήσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τα έσοδα από το ειδικό Κρατικό Λαχείο κοινωνικής αντίληψης και τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε.

Επίσης, προτείνεται να προστεθεί στην περίπτωση (δ), δηλαδή στα έσοδα από Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε., η φράση "και τα κοινοτικά προγράμματα στο χώρο της πρόνοιας".

Παράγραφος 2

Ως πόροι των φορέων του Δημόσιου Τομέα προερχόμενοι από ίδια έσοδα αναφέρονται οι εισπράξεις από τα Ασφαλιστικά Ταμεία, η συμμετοχή των χρηστών, δωρεές και κληροδοτήματα, η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας και κάθε άλλο έσοδο από νόμιμη αιτία.

Η συμμετοχή των χρηστών είναι αναγκαία εφ' όσον όμως λαμβάνεται υπ' όψιν το εισόδημα του χρήστη. Προτείνεται η προσθήκη στην περίπτωση (β) της φράσης "ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες του καθενός".

Άρθρο 13

Ανάπτυξη και οργάνωση

Εθελοντισμού

Επί του άρθρου, στο σύνολό του, ισχύουν οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στο ΙΙ κεφάλαιο.

Παράγραφος 2

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες, αντιμετωπίζονται με μεγάλη επιφυλακτικότητα η αρμοδιότητα "αξιολόγησης" προγραμμάτων (περίπτωση δ) και καθοδήγησης και οικονομικής ενίσχυσης" των μελών της συνομοσπονδίας (περίπτωση ε). Οι αρμοδιότητες αυτές εμπεριέχουν τον κίνδυνο έμμεσης αλλά ισχυρής πίεσης προς τα εθελοντικά σωματεία για την ένταξή τους στη συνομοσπονδία. Από τη στιγμή όμως που για την ένταξη σε σωματεία και στη συνέχεια σε ομοσπονδίες και συνομοσπονδίες θα δοθούν κίνητρα διάφορα από την απλή ηθική ικανοποίηση, θα απωλεσθεί το ωραιότερο στοιχείο του εθελοντισμού, δηλαδή η ανιδιοτέλεια.

Παράγραφοι 4 και 11

Με την παράγραφο 4 συνιστάται στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας Διεύθυνση Ανάπτυξης Εθελοντισμού στην οποία τις αρμοδιότητες περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η "εξέταση των σχεδίων, υπομνημάτων και των εκθέσεων προόδου που υποβάλλουν οι οργανώσεις αναφορικά με την εκτέλεση προγραμμάτων που έχουν αναλάβει". Αυτή η διάταξη καθώς και αυτή της παραγράφου 7 του ίδιου άρθρου που ορίζει ότι οι εθελοντικές οργανώσεις που χρηματοδοτούνται από τον κρατικό Π/Υ για την εκτέλεση κάποιου προγράμματος παροχής υπηρεσιών, "υποχρεούνται κατά το πέρασ του προγράμματος να προβαίνουν στην υποβολή λεπτομερών εκθέσεων περί της εκτελέσεως του προγράμματος...", ενώ σε περίπτωση μακροχρονίων προγραμμάτων "υποχρεούνται σε υποβολή εκθέσεων προόδου ανά τετράμηνο", είναι θετικές και πρέπει να αξιοποιηθούν. Είναι γεγονός ότι στην Ελλάδα και ειδικότερα στον τομέα αυτό, δίδεται συχνά μεγάλη έμφαση στη διαδικασία έγκρισης ενός προγράμματος και αντίθετα παραμελείται η παρακολούθηση της υλοποίησής του και η στην πράξη ανταπόκριση στις προδιαγραφές που ετέθησαν στην αρχή.

Άρθρο 14

Νέα Κέντρα Κοινωνικής

Φροντίδας

Υπάρχει πράγματι η ανάγκη παροχής άμεσης κοινωνικής βοήθειας σε επείγουσες ανάγκες καθώς και εκπαίδευσης των στελεχών των ΚΕ.ΚΑ.Μ.Ε.Α. Η πρόβλεψη όμως δημιουργίας ειδικών Κέντρων (Ε.Κ.Α.Κ.Β. -παρ. 1α- και Κέντρο Αυτιστικών -παρ. 1γ-) ή Δικτύου Κέντρων (Δίκτυο Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.Α.Μ.Ε.Α. -παρ. 1β-) προς αντιμετώπιση των αναγκών αυτών δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί αφού δεν παρέχεται καμμία πληροφορία για τη δομή και τον τρόπο λειτουργίας και στελέχωσής τους, καθώς και για τους πόρους χρηματοδότησής τους.

Σε ό,τι αφορά την πρόβλεψη του Σχεδίου Νόμου για σύσταση 250 θέσεων προς στελέχωση των υπηρεσιών αυτών, ισχύουν οι παρατηρήσεις επί του άρθρου 10 παρ. 1.

Άρθρο 15

Κατ' οίκον Κοινωνική Φροντίδα

Η κατ' οίκον παρεχόμενη κοινωνική φροντίδα είναι από τις πιο βασικές λειτουργίες ενός συστήματος κοινωνικής φροντίδας.
Η τροποποίηση των σχετικών διατάξεων του Ν. 2082/92 γίνεται προς την κατεύθυνση της παροχής πιο γενικής εξουσιοδότησης για έκδοση των αναγκαίων υπουργικών αποφάσεων. Για να γίνει πειστική η τροποποίηση αυτή, θα έπρεπε στην εισηγητική έκθεση του Σχεδίου Νόμου να θεμελιώνεται η ανάγκη μιας πιο γενικής -σε σχέση με τον προηγούμενο νόμο- εξουσιοδότησης με βάση την εμπειρία εφαρμογής των αντιστοίχων διατάξεων του Ν. 2082/92.

Άρθρο 16

Καινοτόμα Προγράμματα
και Δράσεις

Κρίνεται θετικά η πρόβλεψη για δυνατότητα ανάθεσης καινοτόμων προγραμμάτων σε ένα χώρο όπου χρειάζονται νέες ιδέες που να ανταποκρίνονται στα συνεχώς μεταβαλλόμενα επιστημονικά δεδομένα, αλλά και κοινωνικές αντιλήψεις για τον τρόπο αντιμετώπισης των σχετικών πληθυσμιακών ομάδων.

Άρθρο 17

Ανάπτυξη της έρευνας στον
τομέα της Κοινωνικής Φροντίδας

Θετικά κρίνεται η πρόβλεψη της διάθεσης, κατ' ελάχιστον, ποσού από τα έσοδα του Κρατικού Λαχείου.

Άρθρο 18

Μέτρα προστασίας ατόμων
με νοητική υστέρηση

Ισχύουν οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στην παράγραφο 2 του άρθρου 4.

Πέραν αυτών, θα πρέπει να τονισθεί η ευρύτερη κοινωνική σημασία που έχει η υλοποίηση των διακηρύξεων του άρθρου αυτού και ειδικότερα ως προς τα δικαιώματα στην εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, συμμετοχή στην παραγωγική διαδικασία και επαγγελματική απασχόληση στην ελεύθερη αγορά εργασίας. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα μέτρα που θα ληφθούν σε υλοποίηση αυτών των διακηρύξεων αποτελούν επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο που μπορεί να οδηγήσει στην ενεργοποίηση σημαντικών ομάδων του πληθυσμού που έχουν αποκλεισθεί από την παραγωγική διαδικασία. Κάθε "δαπάνη" σε αυτή την κατεύθυνση μπορεί μακροπρόθεσμα να έχει σημαντικά κοινωνικά, οικονομικά αλλά και στενά δημοσιονομικά ωφέλη. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί η έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στο θεσμό των ανάδοχων οικογενειών, θεσμό ο οποίος μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στο χώρο αυτό, όπως αποδεικνύει η διεθνής εμπειρία και ιδιαίτερα η αγγλοσαξωνική. Είναι ανάγκη να δημιουργηθεί ένα ευέλικτο νομικό πλαίσιο που θα ενθαρρύνει το θεσμό της ανάδοχης οικογένειας.

Νέο άρθρο 19

[του Σχεδίου Νόμου]

Το άρθρο αυτό δεν υπήρχε στο αρχικά αποσταλέν Προσχέδιο Νόμου και προσετέθη στο Σχέδιο Νόμου. Η προσθήκη αυτή αξιολογείται θετικά καθώς πράγματι αναφέρεται σε πληθυσμιακές ομάδες ("που αντιμετωπίζουν κοινωνικά προβλήματα συνεπεία έκτακτων ή ειδικών εξωτερικών παραγόντων και βρίσκονται ή κινδυνεύουν να περιέλθουν σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού") με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που χρήζουν αντιμετώπισης με παρέμβαση σε εθνικό/κεντρικό επίπεδο που θα λαμβάνει υπ' όψιν και τις εθνικές παραμέτρους των ζητημάτων που τίθενται.

Σε ό,τι αφορά τις διατάξεις της παραγράφου (4), αυτή δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί καθώς έχει γενικό χαρακτήρα και δεν υπεισέρχεται στο περιεχόμενο των υπηρεσιών που θα παρασχεθούν ή των προγραμμάτων που θα καταρτισθούν. Παρατηρείται πάντως ότι ο όρος "παιδιά των φαναριών" είναι αδόκιμος και δεν αρμόζει σε ένα νομοθετικό κείμενο, καθώς η δημοσιογραφική του χρήση έχει ένα χαρακτήρα "απαξίας". Η συγκεκριμένη κατηγορία των παιδιών θα πρέπει να αποδοθεί περιγραφικά και να αποφευχθεί η χρήση του όρου έστω και εντός εισαγωγικών.

Άρθρο 19 [στο Σχέδιο Νόμου
αναριθμείται ως άρθρο 21]

Προγραμματικές συμβάσεις

Οι προγραμματικές συμβάσεις μπορούν να αποτελέσουν πράγματι το μοχλό για την άμεση και αποτελεσματική υλοποίηση πολλών προγραμμάτων στο χώρο αυτό.

Η συγκεκριμένη όμως διατύπωση των παραγράφων 1 και 2 δημιουργεί ερωτήματα σε σχέση με τις υπόλοιπες διατάξεις του Προσχεδίου Νόμου. Ειδικότερα δεν εξειδικεύεται η έννοια του "τρίτου" που αναφέρεται στην παράγραφο 2 ενώ προκαλεί απορία γιατί δεν υπάρχει η δυνατότητα σύναψης προγραμματικής από το Υπουργείο ή τον Εθνικό Οργανισμό Κοινωνικής Φροντίδας απευθείας με τον "τρίτο".

Σε κάθε περίπτωση, προτείνεται πρώτον να δοθεί η δυνατότητα της απευθείας ανάθεσης από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και τον Εθνικό Οργανισμό και δεύτερον, να αποσαφηνισθεί η έννοια του τρίτου, με την προσθήκη μάλιστα ότι αυτός θα πρέπει να πληροί τα κριτήρια πιστοποίησης και ελέγχου που ισχύουν για όλους τους φορείς που μετέχουν στο Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας.

Άρθρο 22 [23]

Οικονομικές ενισχύσεις

Ο όρος "οικονομικές ενισχύσεις" είναι αδόκιμος. Ο ορθός και διεθνώς καθιερωμένος όρος είναι "επιδοματική πολιτική".

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Καθηγητής Β. ΣΚΟΥΡΗΣ